

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Ako žije rozumný kresťan?

V knihe dra *J. A. Wagnera*: «Franklin a hromosvod» čítame aj o tom, ako sám seba zdokonaloval Franklin. On sám ustálil si isté cnosti, ktoré snažil sa presne nasledovať. Tieto cnosti vypočíta nasledovne:

«1. *Striezlivosť.* Neprejedaj sa, ani nepi tolko, čo by hlavu tvoju pomiatlo.

2. *Mlčanlivosť.* Mluv len to, čo tebe a iným prospieva, a chráň sa všetkých žvatlavých a jalových rozprávok.

3. *Poriadnosť.* Každéj veci vykáž svoje patričné miesto a každú prácu konaj v čas uložený.

4. *Odvážlivosť.* Buď smelým a čiň, čo si si umienil, ani neustávaj, dokiaľ docela neuskutočníš predsavzatie svoje.

5. *Sporenie.* Nevydávaj peňazí zbytočne, ale ku prospechu svojmu i iných; nečiň tedy žiadnych nerozumných výloh.

6. *Pilnosť.* Nemárni času, zamestnávaj sa vždy užitočne, a zdržuj sa malicherného zapodievania.

7. *Úprimnosť.* Neužívaj nikdy ku škode vedúcich úskokov; tvoje myšlienky nech sú nevinné a pravé s rečou tvojou sa shodujúce.

8. *Spravedlivosť.* Nečiň nikomu škody ani krivdy, ani zanedbaním dobročinnosti tej, ktorú ti povinnosť tvoja nakladá.

9. *Miernosť.* Varuj sa každej príležitosti, zvlášť vášne a hnevu, trebárs by ta spravodlivá príčina k nemu nútila.

10. *Čistota.* Miluj čistotu na tele, v odevu a v tvojom dome.

11. *Pokojnomyselnosť.* Nedaj sa búriť maličernosťami a obyčajnými alebo neobyčajnými príhodami znepokojovať.

12. *Cudnosť.* Neoddávaj sa náruživosťam telesným, ktorými by si otupel a soslabol, svoj alebo iných pokoj zrušil, svoju alebo iných dobrú povest' poškrvnil.

13. *Pokora.* Nasleduj Ježiša Krista.»

«Ponevác som sa snažil, aby som navykol na všetky tieto cnosti, držal som za potrebné, pozornosť svoju nerozdrobil, a nepokúsil sa hneď so všetkými tými cnosťami, ale upravil som svoju pozornosť vždy len na jednu, ale potom, keď stal som sa jej pánom, s druhou pokračovať, atď., kým som čez všetkých trinásť neprišiel. Ponevác ale predbežné, osvojenie si niektorých týchto cností oblahčuje osvojenie si druhých, preto položil som ich do toho poriadku, ako sú vyššie vypočítané. Striezlivosť na prvom mieste, ponevác dodáva hlave tú jasnosť, ktorá bezpodmienečne potrebná je, kde treba vždy bdeť a pozorovať na neunavnú príťažlivú silu starých zvykov a na silu ustavičných pokušení. Keď osvojili sme si striezlivosť, mlčanlivosť bude ľahkou vecou. Ponevác ale mojím želaním bolo aj s príbuznými cnosťami osvojovať si aj známosti a ponevác mi bolo jasným, že známosti cestou rozprávania ľahšie možno nadobudnúť uchem než jazykom, ževal som sprostíť sa mojej doterajšej obyčaje: moc rozprávať, vtipkovať a žartovať, preto som položil mlčanlivosť na druhé miesto. Očakával som, že mi táto cnosť a poriadnosť dovolia viacej času venovať, aby som mohol za svojimi cieľami, štúdiami ísť. Odvážlivosť, ako zvyk, mala by ma posilňovať v mojich námahách, všetky ďalšie cnosti si osvojiť; sporenie a pilnosť mali ma osvobodit' od všetkých mojich dlžob, mali mi zaistiť dobrobyt a neodvislosť a oblahčiť vykonávanie spravodlivosti a miernosti atď. v predpo-

kladani, že dľa rady Pythagorosa, vyslovene v jeho «Zlatých veršoch», denné skúmanie je potrebné, vymyslel som si cieľom týmto nasledujúcu metódu.

Ustrojil som si malú knižočku, v ktorej každej cnosti vykázal som jednu stranu, rozdelil každú stranu od hora na dol na sedem polí, a označil každé pole začiatočnou písmenou jedného každého dňa týždňa. Krížom čez tieto polia pretiahol som trinásť čiar a ku počiatku každej tej čiary poznačil som začiatočnú písmenu jednej z cností, aby som potom na tejto čiare a v patričnom poli čiernym krížom označil mohol každú chybu, ktorú som dľa prísneho skúmania samého seba v ten deň voči patričnej cnosti spáchal.

Pred seba som si vzal, na každú z tých cností jedon celý týždeň pozor dávať. Tak v prvý týždeň pozoroval som hlavne, aby som sa proti striezlivosti ani v najmenšom neprehrešil, pričom nechal som ostatné cnosti ich obyčajnému osudu a len večer zaznačil som chyby dňa. Keď som tedy týmto spôsobom v prvom týždni prvý «striezlivostou» označenú čiaru zachránil pred čiernymi krížikami. Keď som takto prišiel až ku poslednej, prešiel som celý beh za 13 týždňov a za rok mohol som štyri rázy to prekonať.

Ponevác poriadok vyžadoval, aby pre každú moju prácu vykázany bol jej vlastný čas, označil som si na jednej strane mojej knižočky nasledujúci rozvrh hodín cieľom upotrebenia všetkých 24 hodín prirodzeného dňa: Čo budem robiť? Ráno 5—7: Obleč sa, umi sa, pomodli sa ku Všemohúcemu! Rozvrhni si prácu dňa a urob svoje rozhodnutie, pokračuj v štúdiu a raňajkuj. 8—11: Pracuj. Poludnie 12—1: Čítaj lebo prečítaj svoje obchodné knihy, obeduj. 2—5: Pracuj. Večer 6—9: Ulož všetky veci na ich miesta. Večerať. Zabávaj sa hudbou, čítaním, rozpravou. Zkúšaj minulý deň. V noci 10—4: Spi. — Započal som prevedenie môjho plánu ohľadom samozkúšky a pokračoval som v tom za dlhší čas. Ku nemalému môjmu prekvapeniu zkusil som, že mám nekonečne viacej pokleskov, ako som si to namýšľal; ale mal som aj to zadosťučinenie, že som sa mohol tešiť tomu, ako ubývajú.

«Priečinok «poriadku» dal mi najviacej práce. Presvedčil som sa, že ľahko to možno tiež previesť, keď jedná sa o také povolanie, kde patriční

svobodne môže jednáť so svojim časom, ako je to na príklad u knihtačiarkeho pomocníka, že ale nemožno to prísne zachovávať nejakému majiteľovi obchodu, ktorý stýkať sa musí so svetom a svojich obchodných priateľov v čase im príjemnom musí navštevovať. Aj ohľadom miesta pre rozličné veci, papiere, atď. udržať poriadok videlo sa mi ťažkou vecou. Nebol som ku tomu od mladosti privykajú, mal som ku tomu dobrú pamäť a tak nepocítil som toho potrebu.»

Svätý Otec na smrteľnej posteli.

Ako novšie telegramy oznamujú, stav ťažko chorého sv. Otca sa zas zhoršil. Obličky prestávajú mu účinkovať, sily ubúdajú a chorý očividne chradne, tak že v každý okamih môže nastúpiť smrť.

Lekári zistili, že sbieranina pod prsnou blanou sa zas množí a že obličky nedostatočne účinkujú, v čom sa nové nebezpečie skrýva. Pápež nechce ničoho jesť a lekári museli veľmi prísne vystúpiť, aby ho primáli trochu pokrmu užiť. Tí arcikňazi, ktorí každý deň vidia pápeža, hovoria, že pápežovi len umele, ustavičnými injekciami predlžujú život, čo dlho trvať už nemôže. Vôbec katastrofa sa blíži, čo i to dokazuje, že chorému ruky a nohy napuchly a veľmi slabo dýcha.

Prof. Rossoni tvrdí, že stav pápežov je úplne beznádejný, nie taký teda, ako ho v úradných správach opisujú.

Vo Vatikáne panuje veľké vzrušenie. Švajciarskej garde zakázali opustiť Vatikán a u kardinála Rampollu bola porada, na ktorej ustálili tie poriadky, ktoré sa majú urobiť, keď nastúpi smrť sv. Otca.

***

Svätý Otec Lev XIII. kým bol pri dobrom zdraví, riadne žil nasledovne: O šiestej hodine ráno vstúpil komorník Pio Centra do spalne pápežovej; spalná neni veľká chýža, posteľ je záclonou zakrytá. Komorník pomohol pápežovi obliecť sa, na čo pápež obliekol kňazské rúcho, aby lebo v svojej súkromnej kaplnke, alebo v kaplnke väčšieho oratoria omšu slúžil. Latinský text vyslovoval zreteľne, ale s talianskym prízvukom. Po omši raňajkoval bielu kávu a pečivo, potom čítal dopisy a telegramy.

Jestli mal pápež v úmysle pracovať na enciklike alebo na inom dôležitom diele, dal si doniesť veľký hárok, na ktorý napísal základné myšlienky a hácky opatril číslicami; na druhý deň doplňoval myšlienky a opravoval napísané riadky. Potom musel niektorý sekretár čo mu pápež diktoval, taliansky napísať a potom do klasickej jasnej latinčiny preložiť.

Keď dielo bolo hotové, pápež ho ešte opravoval vecne a formálne.

O štvrt na 10. začala sa vo Vatikáne audiencia v takzvannej audienčnej dvorane, ktorá je odtiahnutá červeným

damastom z doby pápeža Hrehora XVI. V tejto dvorane nenie obrazov, vedľa pápežského trónu stojí len stôl s mnohými listinami.

Koho chce z pútnikov pápež vyznačiť, dá mu bozkať buď prsteň «rybársky», alebo pozostatky svätých, ktoré sú vsité do jeho hodvabnej papuče. Všetci, ktorí chcú byť mimoriadne pripustení ku audiencii, musia mať odporúčajúci list od svojho vyslanca; kňazia sa musia dostať na audienciu v kňazskom rúchu s pláštom, dámy v čiernych nevystrihnutých šatách, bez klobúka iba s čiernym čipkovým závojom na hlave, páni tiež v čiernych šatách.

Keď kardinál ide ku sv. Otcovi, nesie sluha za ním aktá v červenom ručníku. Kardinál vjde do «sale di Constantino», kde stojí švajciarska stráž. Pápežský sluha hlbokou poklonou pozdraví kardinála, odoberie od jeho sluhu aktá a vedie kardinála do tretej chyže, kde čaká druhý sluha, ktorý kardinála dovedie do trónnej siene. Tu čaká kardinál až naňho príde rad.

Po audiencii obecenstva a kardinálov vyvezie sa pápež do vatikánskych zahrád. Čaká nanho koč, do ktorého sú dva čierne kone zapriahnuté. Pápež máva bielu reverendu, cez túto prehodený červený plášť a v ruke palicu; opiera sa o rameno niektorého präláta.

Pápež sa prejde cez zahradu, poobzerá si vinicu, zastaví sa pri kozách z Carpinetta, prijme od zahradníka kytku kvetov, potom sa vráti späť v koči alebo v skvostných nosidlách domov na obed.

Pápež vždy sám obedoval (to je starý predpis); jedlo pozostávalo z taniera polievky, z nejakej ľahšej pečienky, chleba, ovocia, na čo vypil potom pohár červeného vína.

«Za líru (1 korunu) by si kúpil celý obed pápežov» hovoriajú jeho sluhovia.

Po obede sa pápež rád zahral šach s pátrom Giettom a mával v hre obyčajne šťastie. Potom zas pracoval až do večernej modlitby. Po večeri dal si pápež prečítať noviny a pritom hlasne robil poznámky.

Keď sa už vo Vatikáne všetko na pokoj uložilo, u pápeža horela lampa, pracoval dlho do noci.

«Okno osvetlené v pravom krídle Vatikána, to je pápežovo okno» hovoriajú Rimanta cudzincom.

Pápež spáva sám, jeho komorník ale však spí v susednej chyži.

Po dlhej audiencii, ktorú mu lekár dr. Lapponi zakázal, neraz riekol: «Teraz sme zas dra Lapponiho nahnevali».

Zub si dal pápež vytrhnúť asi pred 7 rokmi, aj sa dal operovať bez toho, aby sa bol dal predbežne nerkosou uspať.

Smrť Benjamina Kállay-a.

Minister spoločných finančných záležitostí Benjamin Kállay dňa 13. júla zomrel vo Viedni. v 64. roku svojho účinného života. Minister Kállay už od viac rokov trpel na obličky, čo bolo príčinou jeho smrti.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nové volby.

V krajinskom sneme odznelý minulého týždňa všetkých reči, v ktorých sa obštruovalo na prázdno, a o ktorých nevie človek čo múdreho napísať.

V najposlednejšom zasadnutí ale pohovorily sa už také veci, ktoré sú všetkého povšimnutia hodné, a o ktorých sme my už v úvodníku minulého čísla hovorili. Stalo sa totiž to, že nového ministra predsedu Khuen-Héderváryho vyzval Kossuthista Rátkay, aby osvedčil sa, zdaliž bude ochotný dať Uhorsku národné koncesie: áno, alebo nie? Mynisterský predseda osvedčil sa v tom smysle, že pridrža sa toho, čo Széll bol prisľúbil v tejto veci. Táto výpoveď neuspokojila Kossuthistov, i začali sa celkom otvorene vyhrážať s revolúciou. Na to Khuen-Héderváry, ani najmenej neprefaknutý, odpovedal dôrazne asi toľko, že sa takéto vyhrážky a zvady vybavujú *pri voľbách!*

My sme vopred vedeli a videli, že kriklavá a nemiestna obštrukcia nemôže mať iného výsledku, ako to, že prekázaná v činnosti vláda prinútená bude chopiť sa toho «iného spôsobu». A mali sme pravdu. Teraz už aj pán ministerský predseda verejne osvedčil sa, že *stretne sa s protivníkmi pri voľbách*. Tedy je asi isté že v krátkom čase *nastanú nám nové voľby*. Aké budú? Čistých a spravodlivých volieb sotva možno očakávať. Ale či budú čisté a spravodlivé, alebo násilnícke: toľko vieme my ľudáci, že s nami si neporadí už viac žiadon bašik! Možno na nás pustí slúžnvcov a notárov; možno nás mátožiť židovskými kortešami a judášskym peniazom; možno proti nám otvorí samé brány pekelné: *no nemožno poctivé rady ľudákov narušiť!* Ľud náš, voličia naši ľudovi pôjdu pod zástavou našou jako mračno ničím pevnosti židovských liberálov. Nuž «nebojme sa bratia však sa oni ztratia!» Ej veru ztratia!

Patália vo Veľkom Varadíne.

Veľký Varadín bol kedysi istou pevnosťou starého Kolomana Tiszu. Bohatí a veľmi početní židáci varadínski vždy podporovali protikresťanský staroliberálny smer Tiszov, preto mandát tohoto mesta za dlhé a dlhé roky vždy obdržal starý Tisza. Až pri najposlednejších voľbách ablegátskych dokázalo sa, že to Tiszovské liberálne ztratilo už úplne pôdu. Pri tých posledných voľbách totiž Koloman Tisza prepadnul proti istému novinárovi, Barabásovi, ktorý zvíťazil s programom Kossuthovým a nateraz aj jedným z najhúževnatejších vodcov obštruantov. Ale v poslednie dni sa obštruantom nepriamo dobre vedie, lebo nahliadajú, že námahy ich sú beznádejné a nepri-

vedú ich k želanému výsledku, preto hľadajú sa ospravedlniť pred voličmi svojimi, od ktorých očakávali by aj akej-takej mravnej posily.

Tak aj poslanec Barabás vystrojil sa k svojim voličom do Veľkého Varadína, tým cieľom, aby účtoval verejne o obštrukcii a aby zvedel, zdáľich schvaľujú voličia jeho obštrukciu, alebo nie. Barabás chcel len v tom páde ďalej vytrvať v obštrukcii, jestli voličia jeho s tým súhlasia.

Na túto účtovnú reč strojili sa aj ostatní obštruanti, ale — nešli. Nešli iste preto, lebo dozvedeli sa, že prívrženci Tiszovcov, to jest staroliberáli židovskí a židia umluvili sa so socialistami na tom, že budú demonštrovať proti Barabášovi. A tak sa aj vskutku stalo.

V ten istý deň pred poludním sišlo sa vyše 500 voličov na poradu, na ktorej jednohlasne uzavreli, že obštrukciu, ktorá krajine toľké hmotné a mravné škody zapríčinila, rozhodne odsudzujú a vyslancovi Barabášovi svoju nedôveru vyslovujú. Toto uzavretie shromaždenia má byť Barabášovi písomne doručené a toto pismo hneď na shromaždení podpísalo 500 voličov, ďalšie podpisy zbierajú,

Popoludní o 4-tej hodine bolo ľudové shromaždenie, na ňomž mal účtovať vyslanec Barabás. Sišlo sa tu 5—6 tisíc ľudí. Prv než by ľudové shromaždenie bolo zahájené, v zástupe obecnstva pozorovať bolo jakási nespokojnosť. Krik, vresk na všetky strany. Predseda Szokoly nemohol prísť ku slovu. Pračka sa vztrhla, následkom čoho policajti s vytiahnutými šablami vtrhli medzi bijúcich sa. Tito paliciami a dáždnikami napadli policajtov. Konečne vyslanec Barabás mohol počať účtovnú reč svoju.

V prvom rade osvedčil sa, že je priateľom robotníctva a preto žiada všeobecné volebné právo. Potom obviňoval vládu, že ona je príčinou, že štátnym úradníkom ešte nepovýšili platy, lebo zákon pre vojenské predlohy nemohol byť pojednávaný. Čo sa obštrukcie týče, osvedčil sa, že vzdá sa obštrukcie v tom páde, keď by v sneme nenašiel dostatočný počet súdruhov, ktorí by ho v ďalšom boji podporovali.

Reč Barabášovu prijalo obecnstvo s veľkým krikom, jedni mu volali éljen, druhí zas abcug. Socialisti z počiatku mu éljenovali, keď rozprával o všeobecnom volebnom práve, neskôr však mu toho abcugovali.

Keď sa krik utíšil, obecnstvo počalo sa rozchádzať. V Kossuth Lajošovej ulici Barabášovi prívrženci napadli slobodomyselých voličov, z čoho povstala krutá pračka. Musela zakročiť polícia a vytasenou šablou chcela rozohnať obecnstvo, ktoré tehľami a kamením hádzalo do policajtov. Tito boli vo veľkom nebezpečí, keď zrazu dobehnuť oddiel 37. pešieho pluku a nasadeným bodákom rozohnal zástup. So strechy jedného domu ktosi strelil revolverom na vojsko, na čo kadet Barna dva razy komandoval páľiť. Vojsko strelilo, ale len do povetria. To pomohlo, zástup sa rozbehnuť do bočných ulíc. Tu ľud sa opäť sišiel a chcel napadnúť vojsko, ale prišli husári a rozohnali zástup. Až pozde večer utíšilo sa mesto. Pri siáčkach fažko raneno bolo sedem policajtov, šesť me-

štanov a štyria vojaci a krem toho mnohí z obecnstva boli ľahšie ranení.

Porada ľudovcov v Žiline.

Stolica trenčianska je tak strašne zožidovčená, že tam dnes-zajtra poctivý kresťan už ani dýchať nebude vstave. Tí takzvaní «páni» sú temer bez výnimky polutovania hodnými otrokmi prismelých vladárov Trenčianska, totižto židov bohatých. Iba ešte duchovenstvo je kolko-toľko neodvislé, ale aj ono za každým krokom cíti hrúzo-vládú trenčianskych židov-boháčov a ich kresťanských otrokov. K tomu prichodí, že je tu ľud náš zväčša veľmi biedny a navyklý už na to, aby si ho nik nevšímal, a s ním každý pandrlák a žid len tak zaobchodil, ako so streštenými chumajmi alebo žiadneho povedomia nemajúci zobrákmi. A predsa ten ľud je dobrý, nábožný, ochotný radovať sám seba, jestli len najdu sa, ktorí by mu pravú cestu ukázali. Pri takej biede a pri takom otroctve ale nemôže sa ani myslieť na ratovanie ľudu a práv jeho občianskych na iný spôsob, iba tak: *jestli každý do jedného ľudomil pripojí sa a vzpriami všetky sily proti mizerným ľudozrútom.*

Toto presvedčenie viedlo zaiste aj veľk. pána dekana Gyuresánszkeho, keď vopolal do porady vodcov ľudovej strany v Trenčiansku. Porada táto odbývala sa v Žiline dňa 9. t. m. a sa skvele vydarila. C nej máre túto bližšiu zprávu:

Dvapäťdesiat sme pospiechali vo veľkom daždi do Žiliny, by sme sa tam poznali a navzájom sa oduševňovali. Organizačná porada zadržala sa vo fare. Oduševňovala nás prítomnosť br. *Kaasa* a dr. *Ernszta*, krajinských to vyslancov. Poradu zahájil pan dekan Gyuresánszky odporúčajúce za prepsedu J. Szteszkala, t. kanonika; za zápisníka ale dra Gyurissa, pravotára. Referentom (prednášateľom) bol sám pán dekan Gyuresánszky: «Spojme sa, zorganizujme sa — tak mluvil — tým cieľom, aby obránili sme právo ľudu! A nech nieto medzi nami ani jedného, ktorý by či už vo strachu, alebo z iných príčin utahoval sa, alebo stal sa nečinným. Jestli spojíme sa v jedno, budeme značiť moc veľikú. Ale nesvobodno nám kmotričkovať sa s našimi usmievajúcimi sa a ruky nám podávajúcimi protivníkmi politickými. Každý nech je presvedčený o tom, že také priateľské úsmevy zmenia sa pri najbližšom obrate na smiech posmešný». — Troje návrhy rečníka porada jednohlasne prijala. Potom rečnil barón Kaas. I zaslúbil, že krivdy trenčianskej strany ľudovej, ako aj akékoľvek záležitosti ľudu, bude vždy s najväčšou silou brániť, a tak budú činiť aj druhovia jeho. Keď práva ľudu bránime, konáme vlasteneckú povinnosť; lebo spokojný, v právach neurázaný ľud nebude korisťou ani socialistov, ani národnostných buričov. Po ňom dr. Alex. Ernszt vykladal najšúrnejšie práce strany ľudovej v Trenčiansku a poďakoval sa pánu dekanovi Gyuresánszkemu, ako začiatočníkovi tejto porady. Podobne rečnil aj pán predseda, a spolu vyslovil tú najhlbšiu úctu a vďaku porady prítomným dvom ablegátom. Ku vypracovaniu stanov vyslali užší výbor.

Alkoholizmus.

My, akožto priatelia a obrancovia ľudu, neraz sme ukázali na chyby národa nášeho. Udali sme príčiny, prečo hyne, prečo chudobnie, prečo upáda mravne a prečo nemôže nadobudnúť sebavedomia a statočnosti. Často spomenuli sme najväčšie nešťastie jeho, to totiž, že oddal sa nemiernemu pitiu pálenky. Kárali sme ho preto, že radšej slúži náruživosti, tejto, ktorá udusi v ňom slachetné city; robí ho rovným s hovädom. Dohovárali sme vrchnostiam, že nezakročia oproti chorobe tejto, ktorá šíri sa bez prekážky. Berie obety nielen medzi pospolitým ľuďom, ale aj vo vyšších kruhoch, lebo žiaľ, otrokom alkoholizmu je starý-mladý; ženy, deti, pán i žobrák. Len ten rozdiel je, že chudobný ľud slope lacnú otravu, páni ale drahú. Ale obe ten istý účinok majú. *Alkoholizmus je najnebezpečnejšia choroba národa.*

Konečne uznal to aj minister Wlassics výučby i vydal rozkaz k stoličným vrchnostiam, aby zakročily oproti opilstvu. V rozkaze tomto čítame: «Nemusím obširnejšie vysvetlovať, jak škodlivý účinok má nemierne užívanie pálenčených nápojov na zdravie a na mravy, jak nivočí celú ústrojnosť ľudskú, tak podobne pokoj a blahobyt rodín; ako bude príčinou toľkým nešťastiam a núdze. Musíme použiť všetky prostriedky, aby sme oslobodili mládež od nešťastia tohoto, lebo ak ona navykne na alkoholizmus v najväčšej miere bude sa šíriť opilstvo. Preto vydávam nasledujúci rozkaz: «Zakázané je defom, — ktoré 15 rokov nedoplnily — chodiť do krčmy, do šenkov a na verejné tanečné zábavy. Kto rozkaz tento prestúpi, pokutovaný bude do 100 korún. — Taký krčmár, hostinský alebo kaviar- nik, tak podobne riaditeľ tanečnej zábavy, ktorý trpí nedospelé deti v krčme, v šenku alebo na zábave; taký rodič alebo tuteur, ktorý vezme deti sebou do takýchto miestností: podobne trestaný

bude. Predstavenstvo obcí prísne musí dozerať aby rozkaz tento zadržaný bol.»

Toto je prvé zakročenie vlády oproti opilstvu. Síce, minister rozkaz tento len prevzal od hevešskej stolice, ktorá ho ešte roku 1893. vydala a vyhlásila v obciach svojich; a tak povedať môžeme, že liberálna vláda až do dnešku ľahostajnou zostala oproti najväčšiemu nešťastiu národa. Síce, ani teraz nechce zakročiť určite, lebo sa len vyzvedá, v ktorej stolici dal by sa previesť

Požehnanie zomierajúceho pápeža.

spomenutý rozkaz. — Starodávna pravda je, ktorá nedá sa zatajiť, že *náramne upádame v každom ohlade*. Každý kričí, že zle je na svete, že nenie možné vyžiť. Ponosujú sa nielen chudobní roľníci a remeselníci, ale aj dobre platení úradníci. Remeslá neidú, hospodárstvo málo, mnoho ráz nič nedonáša. Požiadavky a porcie sú veľké. Mnohí radi by málo robili a dobre žili. Zadlžení sme až po uši. Výrobku niet. Tisíce a tisíce majetkov zpredajú, státisíce ľudí vandruje do Ameriky. Prečo to všetko? Príčina zväčša sme sami. Nie sme dosť usilovní, nie sme šano-

bliví, nemáme dostatočného výrobku a nie sme vstave zodpovedať požiadavkam. Ale nielen toto je nešťastie naše, ale aj to, že upádajú mravy a nábožný cit: ľud nič nedá na statočnosť a na stud. Zabúda na Boha; nepovšimne si prikázani jeho, zanedbáva cirkevné povinnosti a nič nedá na spasenie duševné. Potechu nenachádza vo viere. V núdzi nečaká pomoc od Boha, ale radšej kľaje naňho, a keď je v nešťasti, radšej pácha hriechy, ako by sa obrátil k Bohu. Všetkým týmto nehodám základom je opilstvo t. j. šírenie sa alkoholizmu.

Ľud úplne oddal sa náruživosti tejto. Páči sa mu ten stav, keď prestane byť človekom, keď ztratí povedomie a počne účinkovať v ňom zver. V postavení tomto robí ošklivosti; zlorečí, mární drahý čas a peniaze. Zanedbá domácnosť, prácu, zničí rodinný pokoj so zvadami a bitkou; zlý príklad dáva deťom svojim, ktoré práve také budú, akí sú aj rodičia. Premarní majetok a vrhne seba a svojich do najväčšej núdze. Toto sú medzi inšim následky alkoholizmu. A to všetko zlý zvyk, nerozum a slabosť človeka, ktorý oddá sa opilstvu. Nevie sám sebe rozkazať, nevie rozoznať dobré od zlého, vznešené od ošklivého. Rodičia od malička privykajú deti k pitiu, a nepamyslia, že s tým zapríčinia nešťastie jejich, lebo však dokázané je od chýrnych lekárov, že alkohol je najväčšia otrava, ktorá hoc pomaly, ale iste usmrť človeka, a to nielen hmotne, *ale aj mravne*. Teda pomaly nivočí telo aj dušu. Zapríčini rozličné nemoce. Pre ňu nevyvinie sa ani telo, ani rozum. Potomci alkoholistov telesne a duševne bývajú zakrpatení, dedičia hriechy a nemoce rodičov. Dokázané je, že najviac zločinov, teda: krádeže, násilnstva, bitky, vraždy atď. dopúšťajú sa ľudia v opilstve. Že s ohľadu hospodárskeho aké následky má alkoholizmus, na to máme tisíce príkladov v živote.

Kto navykol na pijatiku, nevie sa jej zdržať. Mysel jeho len po nej mu chodí. Chorým sa cíti, nič mu nechutí, keď piť nemôže. Na obťaž mu je rodina a hnusí sa mu práca. Najlepšie cíti sa v krčme v spoločnosti ku nemu podobných korhelov. Statočnému človeku oškliví sa zápach krčmy, ba sám trúnok, hnusné reči opilcov, alkoholisti ale je to rozkoš. Všetek výrobok jeho ide dolu gágorom. Keď peňazi nemá, robí dlhy, lebo pálené je najpotrebnejšia vec u korhela. To

musí byť. Rodina hladuje, nemá čo odef na seba, dlžoby až po krky, výrobku nenie a pálené musí byť. Inokedy zas majú dakoľko korún; mohli by zaopatřit potrebné rúcho, drevo a potravu, lenže hrtan je prednejší. Naničhodník takýto v krčme nechá peniaze, a nepohnú ho slzy manželky, ani hladných a nahých detí. Človeku rozum zastane, keď pozoruje, ako hyne ľud dobrovolne, zo svojej ľahkomyselnosti. Keby nekorheloval, mohol by spokojne žiť, vzmáhať sa ako tí, ktorí s oboma rukami dajú sa do práce, sú triezví a mierne žijú. Lebo však nemôžeme povedať, že krajina nedá živnosť usilovnému a šanoblivému robotníkovi. Sú krajiny, kde aj tri ráz tolko ľudí je — priemerne k zemi ako u nás — a žijú spokojne, lebo sú usilovní a mierni. Lebo však celkom od človeka závisí osúd jeho. Porovnajme usilovného s darebákom, triezveho s korhelom, mravného s neznabohom: vidieť budeme rozdiel bez toho, že by sme vyhládávali, prečo je jeden spokojný a druhý žobrák; prečo je jeden vážený, iný ale zapovrhnutý. Veď, keby to chcel ľud náš uznať čo mu na srdce klademe! Keby chcel zanechať viny, ktoré tak často a dobrovolne pácha! Keby chcel uznať, že to je tak, ako my mu to vysvetľujeme! Keby sme mu mohli dať pevnej vôle, aby len to robil, čo ho povýši a čo slúži k spásu jeho! Keby ho pohly slová naše a zriekol by sa náruživosti! Keby uznal a cítil nešťastie svoje tak, ako my ho vidíme: znovu by sa narodil; bol by blaženým jak na tomto, tak i na druhom svete. — Smutne zkusujeme, že v položení tomto nevie zodpovedať povolaniu, ku ktorému stvoril ho Boh a nevie konať povinnosti ani oproti rodine svojej, ani oproti cirkve, ani oproti vlasti. Pokazený, zotročený, necitlivý, slabý, nevzdelaný, mizerný a zanedbaný národ *nenie súci k vážnej a ku statočnej práci*, je iba na posmech, na zlost a na obtížnosť statočným. Že tak ďaleko sme upadli, tomu aj vrchnosti sú na príčine, veď zhola nič nerobily k prekazeniu alkoholizmu.

(Pokračovanie nasleduje.)

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Osvietený a prevelebný pán František Xav. Venczel, tit. biskup atď. z Nitri 20 korún; veľkom. a prevelebný pán Pavel Jedlička, arcibiskupský vikár a kanonik z Trnavy 5 korún; pán Jozef Rybanský v Veľ. Dvorován 2 kor.; veľkom. pán František Podivinský, opát a farár v Žiline 2 kor.; pán dekan Jozef Gáli v Žiline 2 koruny;

pán farár Viktor Kardoss 2 koruny; pán farár Karol Šefčík 2 koruny; p. Ludevít Červienka z Piešťan 2 kor.; pán Michal Havas zo Szepes Sümege 4 kor.; pán Valent Jurik z Prievidze 5 kor. 50 hal.; pani Anna Vrbinkovits 1 kor.; Z. V. 1 kor.; Mária Koles 1 korunu; Ottóvölgy: tieto všetci poslali cestou nášho drahého pána pátra Zaoska; cestou redakcie «Krešťana» poslal pán Pavel Štefánka z Nemecka 5 kor. 27 hal.; na farský úrad Luttišký poslali: pán Vincent Zaymus zo Žiliny 2 koruny; prevelebný pán Anton Kuliffay z Pruského 20 korún; veľkomožný pán opát a farár Ján Zlatháry z Varína 50 halierov; pán Ondrej Labuczky zo Sepes Olászi 1 kor.; Terezia Miskolczy z V.-Szeredi 1 kor. 50 hal.; Mária Horváth z Lipt. Malužina 1 kor.; Rudolf Španyol z G.-Sv. Kríža 2 kor.; Jozef Kralíček z Dallosfürész 2 kor.; osobitne odovzdali: vysokovážený pán Štefan Tvrdý, rýchtár mesta Žiliny 10 kor.; pán Henrik Kohn, kupec a podrychtár zo St. Bystrice 2 koruny; N. N. zo St.-Bystrice 60 halierov; pán Ján Gyurgyik, org. a učiteľ z Riečnice 5 kor.; pán Alojz Podivinszky, org. a učiteľ z Novej-Bystrice 1 korunu; pán kaplán Karol Kmetyko z Novej-Bystrice 60 halierov; všeobecne vážený pán Julius Némethy, notár z Novej-Bystrice 3 koruny.

Začo všetkým tuto spomenutím úprimne ďakuje a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov privoláva *Ján Greben*, farár.

BESEDNICA.

Putovanie na porciunkulovú slávnosť.

Moja starodávna nábožná obyčaj je, každoročne putovať na odpustky porciunkulové do kláštorov sv. Františka; ku Františkánom alebo ku Kapucínom, dľa toho, v akom meste, alebo vidieku sa zdržujem, kde sa takéto kláštory nachádzajú. Raz som mal to šťastie túto moju pobožnosť porciunkulovú v chráme jazuitských velebných Otcov kapucínskych odbavovať.

Lud nízky a pospolitý veľmi ctí a si váži tento najchudobnejší a najponiženejší rád sv. Františka a svätej cirkve. Tu chudobného neodstraší nádhera, bohatstva lesk a svetského umenia; tu vidí on v jednoduchosti, v chudobe, v poniženosti najbližšie k sebe stáť svojich bratov. Preto sa aj zbožné zástupy valia ku bránam chrámov a kláštorov sv. Františka. Zvlášte ku porciunkulovej a odpustkovej slávnosti, k tejto najdrahšej perle nebeskej, svätému Františkovi darovanej od samého Pána Ježiša Krista.

Na ceste sa človek so všelijakým ľudom stretne, to každý cestujúci zná. Ja veru najradšej cestujem len s jednoduchým, nízkym ľudom; aspoň nemusím sa dívať a

počúvať na to vypínanie, vyškľebovanie nadutých, už či na peniaze, či na vedomosti a na akúsi salónovú cvičenosť popanštených maznákov, alebo všelijakých cestujúcich agentov, ktorí obyčajne chcú brillirovať a jednoduchého človeka len zahanbovať svojim chytráckym prešibaným rozumkovaním.

A práve proti mojej vôli a žiadosti dostal som za spolucestujúceho súseda jedného ľahkej povahy «gigerlika», šviháka s veľmi hybkou papulou, ktorý vidiac náš nábožný zástup, nemohol opanovať svoj v protináboženských tláchaninách vybrúsený jazyk. Za predmet svojich špicatých streliiek a nečistých slín vypožičal on sebe mníchov a mníšky, a vôbec reholníkov, ktorí mu nikdy nič zlého nespravili. Nešetril ani náboženské city naše, zaiste mu to robilo radosť, že nám mohol trpkú učiniť našu pobožnosť. Ako otvoril ústa svoje, hneď aj ukázal obsah a program svojho rozglejeného rozumu. Začal takto:

— Hé! nuž a vy dáte čo ešte na tých mníchov? Takých postávačov, leňochov a darebákov, ktorí ešte vo tmách stredovekých chodia a nechcú prijať osvetu? Štáť by na žiaden pád nemal trpeť v kláštoroch takéto darmožráčov, mal by ich prinútiť ku osvete.

Na takéto blúznenie jedna chuderka ženička od Šenkvic a či od Báhoňa, prestrašená sa hneď prežehnala, ako by chcela s tým protestovať proti takým, snád od nej ešte nikdy neslyšaným rúhavým slovám.

Keď bych bol len sám býval, ani sa neobzrem na takého tláhubu. Takých ľudí najlepšie v známosť nevziať, ale mojich spolucestujúcich zbožných chudákov som nechcel tak nechať, aby taký surový panák šliapal po ich náboženských citoch. V mene ostatných som sa ja ohlásil, ktorý som mal dosť príležitosti také papuly nielen počúvať, ale ich aj zahanbovať.

— Nože vy panáčku, alebo čo ste? Dľa úst vašich vás nijak za opravdive cvičeného držať nemôžem! Lebo voľakoho bez príčiny, len z prostopašnosti a k tomu neprítomného tak znevažovať, zneuctovať, nie je znak cvičeného človeka. Ako vy viete, že v kláštoroch sú samí darebáci, leňosi a postavači? Nuž naši sediaci držia vôbec každého učeného človeka — a myslím že aj vás — za postávača a leňocha, lebo nevedia o ich mravných prácach nič, tak ako vy nerozumiete a neviete o mravných a duchovných prácach reholníkov tiež nič, lebo ináč by ste len tak do vetra s jazykom nešlahal. Čo reholníci na poli duchovnom, na poli kresťanskej lásky a umenia, výchovy, vzdelanosti atď. robia, to by ste sa mal najprv presvedčiť a zkusíť.

Dopusťme ale, že kláštorníci neslúžia k ničomu, nuž a ku jakému úžitku sú na pr. ženy a dcéry štátnych úradníkov, alebo vojakov? A tieto ešte dostávajú aj penzie z daňových peňazí, ktoré my platíme? Kde kláštorníci nie z daní, ale zo svojeho sa živia a trovia, alebo z tej almužny, ktorú im ľud nábožný z povdačnosti udeľuje. A keď aj dostanú čo-to z fondu náboženského, to sú i tak podlézne peniaze zo shabaných kláštorov.

Ku jakejže osvete mal by štáť prinútiť reholníkov?

V stredoveku, keď samé vojny boli a celé národy sem a tam po svete vandrovaly, ktože udržoval a zachoval vedy, umenie, umelectvo, remeslá, vedenie hospodárstva a civilizáciu, ak nie mnísi a reholníci v kláštorech? A ktože ešte aj dnes z divých národov v Afrike, v Amerike činí poriadnych, civilisovaných, pracovitých ľudí? Snáď štáty a ich úradníci, alebo veľkokupci, ktorí vyzierajú, utlačujú kynozia celé kmeny chudákov divých? Nie, ale misiónári zo všelijakých reholí.

Akým právom by mohol štát do osobnej slobody siahať keď táto sloboda nenie namierená na zlé spoločnosti ľudskej, alebo štátnej? Má-li právo štát len tak bez všetkého na pr. všetkých fotografistov zo štátu povyháňať? Alebo, keď sa učení ľudia spoja v jednom dome a sebe založia knižnicu a zaopatria sebe všelijaké nástroje, instrumentá, mašiny, ďalehohľad atď., alebo keď 10 dám chce spolu žiť v jednom dome a spolu sa zabavovať, s čítaním románov (s čím ony ani škody, ani úžitku nespriavia), má-li štát snáď právo takéto spojenie zakávať? Nemá!

Čo štátu do toho, čo ja robím v mojom dome, keď to nenie škodlivé a nebezpečné spoločnosti ľudskej? Prečože by teda nemohli spolu bývať, spolu žiť, spolu sa modliť a spolu niečo pracovať mnísi, mníšky a reholníci? *Prečo že nezakazuje štát a vrchnosti po mestách takzvané «bordíle», domy, v ktorých sa smie spojiť 10–20 naničhodných, nemravných dievčieniec a ošklivý obchod vedú so svojím hnusným teliskom a škodia mladým ľuďom na zdraví, na duši a na peniazoch, a naplňujú špitále?* Je to dôslednosť?

— Štát má právo spolky potvrdiť, im právo dať jestvovať a ich aj zavreť.

— Áno, tak je, pre občianske ústavy. Pre cirkevné ale má *právo len cirkev*. Sv. Otec Lev XIII. vyslovil: «Keď takéto privátne, súkromné spoločnosti aj vo štátnych spoločnosťach sa nachádzajú a jestvujú, štát preto nemá plnosť moci im jestvovanie zakázať, lebo ony spočívajú na základe naturálneho práva».

Vy hovoríte, že štát môže jednoducho kláštory sekularizovať, utlačiť a majetky ich zhabať. No vtedy veru majú pravdu socialdemokrati, keď hovoria: «Prečo by sme my nemohli zase o krok ďalej ísť, nežli štát a majetky jedného *každého privátneho človeka*, na príklad Rothsilda alebo ktoréhokoľvek baróna, grófa a fabrikanta odobrať? Prečo by sme my nemohli zase bankárom ich milliony načapovať a si ich podeliť? Všetka jedna familia toľko nemusí mať. No, kamže by nás to potom dovedlo? Len treba otvárať a ukazovať cestu socialistom, oni to potom praktične ukážu tiež.

Rothsildovské famílie vo Viedni majú viac majetku, nežli všetky biskupstvá (31 v počte), všetky kapitule, aj kaplánky rakúske spolu do hromady. A majú päťkrát viac, nežli všetky kláštory (tisícdeväť) celého cisárstva rakúskeho. A aj to vyrátali, že každý jednotlivý židák v rakúsku má toľko majetku, koľko má jeden celý kláštor. A na každého kláštorníka denne len 80 krajciarov padá na chovu, na šaty, na drevo a na svetlo. Ktorý zametač

mestských ulíc by bol s týmito 80 krajciarami spokojný? V Nemecku sú ešte chudobnejšie kláštory, a predsa každý deň okolo obeda celé húfy chudobných ľudí sa hrnie ku bránam kláštorským, kde denne ješť dostávajú. *U ktorého židáka, millionára a boháča, fabrikanta to vidíme? Prečo by sa nemohly sekularizovať statky a milliony týchto boháčov, od ktorých chudoba nič nedostáva, iba im svojou prácou do kapsi doháňa a ona pritom hladuje?* Nuž pravda, to by nebolo v poriadku ani spravodlivé! A cirkevné majetky nie sú ešte spravodlivejšie nežli mnohé iné? Prečo len tie sekularizovať? Myslite, že by sa s takou sekularizáciou socialisti nasýtili? Veru nie, ešte by väčší hlad dostali aj po iných privátnych majetkoch. Francúzsky socialisti v revolúciach to dokázali. *Čo sebe dovolili veľkí, to sebe dovolili aj malí,*

Vy namietate aj to, že vraj nepodmienečná poslušnosť kláštorská môže len ku zločinom viesť! No, takej nepodmienečnej poslušnosti v kláštorech niet. Ale je poslušnosť pod podmienkou, že to, čo sa nakladá a rozkazuje *nesmie byť hriech*; ináč poslušnosť neviaže. A u vojaka, v kasárňach a vo vojne často žiadajú slepú poslušnosť, pravda!

Reholnícke famílie mužského a ženského pohlavia svojím životom, svojím príkladom, svojím rozumom striedmosťou, svojou vernou láskou naproti spolubližným, svojimi obeťami, seba zaprením, s pracovitou, miernou ustavične dávajú príklad svetským ľuďom, ktorí len ustavičné fašiangy a «katzenjamere» majú, by sa z toho vyľiečili. Lekári sú tej mienky, že keď by sa obyčajné dni pôstne cirkevné zachovávaly všeobecne, ako v kláštorech, že by o polovičku menej bolo nemocí. A keď by aj v iných veciach zadržali ľudia kláštoršnú miernosť v jedení a v rúchu, by toľký luxus, aký vo svete panuje, ľudí do chudoby neprivádzal. A keď by vo svete viac lásky a obetí bolo ku bližnému: vtedy by ani socialistov nebolo, kapitalizmus by chudobu neutláčal a z mozoľov jej nespravodlivo by nebohatnul.

Medzi tým náš rozhovor pretrhol hlas konduktora: — Bazín, öt Perez! (Bazin, 5 minút!)

Sostúpili sme všetci dolu, aj ten «gigerlík», nepriateľ kláštorov. Po odbavenej mojej porciunkulovej odpustkovej pobožnosti, hľadal som po kláštore jedného od detinstva mne známeho priateľa, kňaza, ktorého práve páter kvardián pod pazuchou viedol ku priateľskému a bratskému stolu do refektoriuma. Spolu som aj zazrel toho nepriateľa reholí a kláštorov s jedným iným svetským pánom, správdzaného od dvoch pátrov kapucínskych do refektoriuma kráčať tiež ku priateľskému stolu týchto velebných otcov. Ani som neveril svojim očiam, keď som toto zbadal, a srdce sa mi triaslo od zlosti nad takýmto farizejom a od ľútosť nad statočnými reholníkmi. Myslel som si: No, to už treba hodnej porcie farizejstva, bezočivosti, bezcitnosti, pretvarovania a huncútstva, tak šimfovať a zneuctovať kláštory a ich obyvateľov a sadnúť si ku ich priateľskému stolu a nechať sa od ich lásky obsluhovať!

Aj to mi padlo na myseľ, že ten «gigerlík» a nepriateľ kláštorov ešte naposledy bude aj toastirovať a

rehole vychvaľovať! Preto som aj požiadal toho kňaza, priateľa môjho, aby dobrý pozor dával na toho panáka a reči jeho. Zo zvedavosti dočkal som až do konca, kým sa hostia z refektoria rozšli, a vtedy mi môj priateľ, kňaz, hovorí:

zerá dobrý katolík, ako ty o tom panákovi hovoríš, aký ešte bude vyzeráť zlý katolík!

— Prečo? — pýta sa ma môj priateľ.

— Nuž veď to je kňazožrút a nepriateľ kláštorov, a a to jeden z tých najbesnejších.

Pápež Lev XIII.

— No, bratku! Nie na darmo si ma upozornil na toho neznámeho pána, ten musí byť «dobrý katolík», priateľ kláštorov a reholí, lebo takú reč nie tak ľahko počuť od svetského človeka-panáka! Ako on utešene zastával reholy, vychválil ich život, ich účinkovanie a ich obetivosť!

— No, kufaláncoš — hovorím ja, — keď takto vy-

— Ale, čo nehovoríš!

— No, veď celou cestou šinfoval na reholníkov, ako na darebákov, postávačov, leňochov a darmožrútov!

— Ako sa človek sklame! Ja som myslel, že pod obedom svätý Justin, mudre, zastáva reholy a drží apologetickú chváloreč nad nimi!

— Pekná apologia a chváloreč! Mal si ju len na

ceste počúvať. Chudáci reholníci! Kolkých takýchto farizejov, podlé duše falošné, pretváračov poctia svojim priateľstvom, svojou láskou a úslušnosťou.

Odvtedy keď idem na Porciunkulu, skoro vždy mi slzy padajú, keď vidím všelijakú branžu, zaiste složenú kde-tu z takých «dobrých katolíkov» «stolových» sa tisnúť do refektárov chudobných synov sv. Františka. Vždy mi príde na myseľ, koľko takých nepriateľov, kláštorov a reholníkov s farizejskou tvárou a srdcom, so širokým hrdlom a širokou papulou ide si sedieť ku priateľskému stolu kláštorškému, ktorý stôl vďačnosť a láska chudobného ľudu synom sv. Františka pripravila. *Zaosek.*

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

***

Nový biskup. Jeho veličenstvo kráľ titulárneho opáta, baňsko-bystrického kanonika a biskupského vikára Jána Havrána, vymenoval za titulárneho biskupa bídianskeho.

Zo spišského biskupstva. Pavel Szmrecsányi, biskup už prestal spravovať spišské biskupstvo, ktoré za 11 rokov spravoval. Do toho času, kým nový biskup príde, riadiť bude diocézu Ferdinand Fertsek, opát-kanonik. — Biskup Szmrecsányi ešte nezanechal Spiš, nateraz mešká vo Štiavniku a len koncom augusta má ísť do Veľkého Váradína.

Pomník robotníkov. Katolícki robotníci celého sveta pod vedením jedného hlavného výboru uzavreli, že starostlivosť pápeža Leva XIII., ktoreu sa vždy choval oproti robotníckej otázke, zväčšia jedným pamätným pomníkom. V každej krajine boli zbierky a konečne dali sa do stavania pamätného pomníka. Základný kameň tieto dni položil slávnostne kardinál Ferrata v prítomnosti popredného obecnstva, počtom asi 2000 duší. Svätý otec cestou štátneho sekretára Rampollu poslal pozdravujúci telegramm. Podobné telegramy došli v obrovskom počte od všetkých katolíckych delníckych spolkov celého sveta; z Uhorska, ziaľbohu, však nevidieť medzi nimi pozdravu. Tento veľkolepý pomník bude stáť na námestí pred Lateránom v Ríme.

Milodary na krížovú cestu spišsko-haligovského kostola. Traja v Albánii robiaci Haligovčania poslali z Ameriky 77 korún; viacerí zo susedných obcí obetovali 8 kor. 50 hal. Do 10. júla bolo teda milodarov spolu 449 korún 4 hal. Teraz treba ešte asi 60 korún. Boh odplaf stonásobne všetkým dobrodincom.

Narodeniny kráľa Petra I. Nový srbský kráľ Peter I. v nedeľu dňa 12. júla (dľa kalendára staroverco 29. júna) svätí svoje narodeniny a meniny. V celom Srbsku, menovite ale v Belehrade bola veľkolepá slávnosť vydržovaná.

Hrozné pršky. V Spišskej Magure od 6. do 11. júla ustavične deň a noc bez prestania hustý dážď padal. Aj predtým už bol za dva týždne dáždivý čas. Všetka poľná robota už dlhší čas stojí. Niektorí ešte ani prvý raz neokopávali zemiaky. Jestli sa čas už nepremení, všetko pohnije a gazdov veľká bieda očakáva. Zemiaky, ktoré sa doteraz neobyčajne pekne vyvinuly, už zaiste budú hniť. A to je už veľmi veľká chyba, lebo zemiaky sú najhlavnejším, ba jediným pokrmom magurského ľudu.

Hyeny v ľudskom tele. V Nyáradgádfalve akýsi zločinci vlámali sa do hrobky rodiny Tolnay a otvoriac rakve Jánovej Tolnajovej a jej dcéry, ukradli všetky šperky, čo mali mŕtvé na sebe. Vrchnosť zaviedla proti nim prísne vyšetrovanie.

Železničné nešťastie. Dňa 2. júla jedna železničná mašina medzi Krompachom a Vlachami (Spiš) jedného neznámeho muža prešla a usmrtila.

Storočné biskupstvo. Budúceho roku bude tomu sto rokov čo bolo založené satmárske biskupstvo. Biskup Julius Meszlényi, ako zo Satmáru oznamujú, pracuje na jednej pamätnej knižke, v ktorej opisuje dejiny biskupstva. Na túto pamätnú príležitosť biskup za stokrátisíc korún dá obnoviť oltár, obrazy a iné ozdoby katedrálneho chrámu.

Rád PP. Františkánov počíta 16.482 členov; medzi nimi je 1 kardinál, 38 biskupov, 7572 kňazov, 3304 klerikov. Rozdelení sú na 76 provincií a 1274 kláštorov; majú 67 misií, a síce: v Afrike 4, v južnej Amerike 26, v severnej Amerike 14, v Ázii 11, v Európe 11, v Austrálii 1. V misiách je 2663 kňazov, 667 klerikov. V Číne majú 9 apoštolských vikariátov.

Z pomerov v Haliči. Noviny «Przedswit» žalujú sa, že v Haliči po mestách počas processie na Božieho Tela je už ťažko postaviť oltár, preto že len málo domov jest už v rukách kresťanských. Toho roku v Stanislavove nemala nebola možná processia, lebo v celom rýnkú mesta majú len jediný kresťanský dom. V mnohých mestách sú už v rukách židovských i mestské úrady.

Smrť. Ministeriálny rada dr. Teodor Pauler, kraj. hlavný archivár a člen Vedeckej akademie, zomrel v Badacsony-Tomaji dňa 8. t. m. v 63. roku. Jeho telesné pozostatky v Budapešti pochovali v ústrednom hrobítve. — V Sepšskom Sv. Juri zomrel Jozef Póts, hlavný župan stolice Háromszék v 67. roku života svojho.

Pešťbudínsky «Katolícky delnícky Krub» (VIII., Práter-u. č. 33.) v prípade neodumretia svätého Ota vy-

držiať bude v nedeľu, totiž dňa 19. júla priateľský večierok. Na večierku tomto vystúpia na prkná javišťa i mladý herci a predstavia veselý a zaujímavý kus «*Láska a úklady*». Na večierok tento povoláva z pomedzi tých tridsaťtisíc peštianskych Slovákov aspoň jednu desatinu katolíkov. Začiatok o 7-mej hodine večer. Vstup voľný. Hostia sú srdečne vítaní. *Riaditeľstvo*.

Rumunský kráľ u kráľa Franca Jozefa. Z Viedne oznamujú: Rumunský kráľ Karol začiatkom budúceho mesiaca pravdepodobne pôjde do Gasteinu do kúpeľov. Z príležitosti tejto, ako lanského roku zasíde sa s kráľom Francom Jozefom v Ischli. Rumunský ministerský predseda Sturdza tieto dni, keď bol u grófa Goluchovského vo Viedni, údajne oznámil návštevu rumunského kráľa.

Učiteľstvo svojmu škôldozorcovi. Učiteľstvo okresu boskovského zasadilo toho roku pamätne stromy z úcty, oddanosti a vďačnosti ku svojmu kr. okresnému škôldozorcovi profesorovi Jozefovi Čechovi na počesť a stálu pamiatku jeho 20 ročného záslužného úradovania v okrese. Návrh príslušný, ktorý je jednako jak oslavovateľovi, tak učiteľstvu ku cti a jeho prevedenie prispeje okresu ku ozdobe, podal v poslednom zasedaní úradnej konferencie okresu boskovského odborný učiteľ K. Slovák z Boskovic.

«*Kochbuch für Zuckerkrankte*» (Kuchárska kniha pre chorých na cukrovú nemoc). Najskvelejší dôkaz prednosti tohoto diela vydaného Herminou Gilgen javí sa v tej okolnosti, že pomerne v krátkom čase stalo sa aj druhé jeho vydanie potrebným. Toto, ako sa v predmluve poznáva, dľa najnovších zkuseností rozšírené a opravené vydanie možno všetkým chorým čo najvrelšie odporúčať. Kniha táto zaiste prispeje k tomu, aby sa proti tejto trápnej chorobe so skvelým výsledkom bojovalo, o čom jesto aj v predmluve upomienka. Pekne vystavené dielo toto dostať v každom kníhkupectve za 4 koruny.

Proti pijanstvu. Nebezpečie a zlé stránky pijanstva dokazoval je vec zbytočná. V Dánsku teraz vyniesli zákon proti pijanstvu. Polícia vyhlásila, že «koho najdu opitého, toho na jeho vlastné trovy dajú zaviesť domov na fiakri». Pravidlo toto aj veľmi energične exekvujú a od kedy toto nariadenie bolo vydané, v krčmách každý večer bývajú hlučné výstupy, lebo policajti nemilosrdne prídu a vzdor všetkým proteštáciám a ohradzovaniám odvážajú domov trochu pitačkajúcich sa bratov z mokrej štvrti. Niet pochyby, že dánskej policii dá to veľa práce, ale aspoň spraví na noc trochu poriadku.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «*Kisbirtokosok Országos földhitelintézet*» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-ové požičky bez všet- kého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Nový chrám vo Spiši. Knieža Hohenlohe na svojom javorínskom statku, ako z Levoče oznamujú, dal postaviť utešený chrám, ktorý dňa 26. júla posväti veľkovearadínsky biskup Pavel Szmcrcsányi. Na slávnosti tejto zúčastní sa aj hlavný župan spišskej stolice gróf Zeno Csáky.

Usmrtený elektrickým drôtom. Z Lvova oznamujú, že tam víchor na jednom mieste pretrhol telefónový drôt, ktorý padol na horné vodítka elektrickej železnice, koniec drótu ale visel na zem. Istý domovník menom Mandik chytil drôt, ale na svoe nešťastie, pomeväč elektrický prúd ho zaraz usmrtil. Istého Bazila a jeho ženu, ktorí bežali domovníkovi na pomoc, nebezpečne ranilo.

Smrteľné poštipanie komárom. V obci Orczyfalva istého Jána Scheidta jedon bronzovej barvy komár poštipal na pernách. Scheidt si veci nevšimnul, až keď mu napuchla celá tvár, dal zavolať lekára. Lekár zistil na ňom otrávenie krve, ale pomôcť mu už nemohol. Nešťastný človek zomrel.

Vyznačený sluha. Minister orby bieraša Mateje Glogana, ktorý už štyridsať rokov verne slúži u statkára Ludvika Birlyho vo Veľkých Bieliciach v Nitrianskej, vyznačil 50-korunovou odmenou. Odmenu vyznačenému odovzdali dr. Viktor Kramolin a krajinský vyslanec žabokreckého okresu barón Ivor Kaas.

Z Farkašinu. Dňa 5-ho júla — jako nám to náš dopisovateľ píše — odbývala sa u nás zriedkavá slávnosť. Velebný pán *Augustin Falath* slávil knazské prvotiny Svätá omša bola pri pekných prôvodoch mladých klerikov a marianskeho kruhu družičiek odbavovaná. Dojímavú kázeň mal jedon kaplán z veľkého kostola z Trnavy. V dome rodičov pána primicianta bola na veľkolepej hostine celá rodina a prítomní hostia zúčastnení.

Dážď a povodne. Z *Liptovského Svätého Mikuláša* dostali sme od nášho dopisovateľa nasledovnú zprávu: «Nás ide tu vytopiť. Následkom dažďa, ktorý trvá temer už od týždňa neprestajne, rozvodnil sa Váh veľmi. — V Pribylíne rieka Bela sa natoľko rozvodnila, že všetky lavice zobrala. Dnes — v sobotu — nedošly k nám vlaky ani z hora, ani z dola. I tento list, ktorý teraz posielam, kto vie, kedy odíde». Na ministerstvo orby tiež došlo mnoho telegrammov, ktoré dokazujú, že po krajine už viac dní veľmi prší. Pri hlavnom meste voda zdvihla sa o 40 centimetrov, Nebezpečie — pravda — nikde nehrozí, ale úrad postaral sa, aby byly porobené všetky potrebné poriadky. — V *cudzozemsku* byly tiež veľké pršky

a s viac miest došly nám oznámené podošné. Tam je už tedy nádej našich hospodárov. Čože bude s poškodenými ešte ďalej, keď už teraz idú v ústrety biede? No, rodáci naši nezúfajte, ale v úzkostach, do ktorých ste upadli, proste Všemohúceho vo vrúcnych modlitbách: Bože Všemohúci pomôž v núdzi a nedaj nám zahynúť!

Pozor na sirky. Z Vajnorov náš dopisovateľ nám sdeľuje, že dňa 5-ho júla pred večerom ktorýsi nedbalec roztrúsil sirky na ulici. Dvaja chlapci pozbierali ich a utiahnu sa za bránu, počali ich zažihaf. Zábava netrvala dlho, naraz vybehne jeden z chlapcov s hrozným krikom popálený na ulicu. Nešťastný chlapec behom troch hodín skonol.

Zö Šaštína nám píše, že tam minulý týždeň pochovali Martina Karasz rodom z Holiča, ktorému už len 4 mesiace chybovaly do sto rokov. Nebohý sa narodil roku 1803. Ako chlapec bol zamestnaný v holičskej porcelánovej továrni, ktorá už dávno nejestvuje. Bol silný muž, prv chytený na vojnu, potom kapuš v Šaštine, neskoršie sluha pri kancelárii. Od roku 1861. požíval penziu. Vysokosteným pp. a paniam, ktorí zúčastnili sa na pohrabe zosnulého, vyslovuje v mene svojej rodiny srdečnú vďaku František Karasz, knihovazač.

***

Púť do Lurdu a Paray-le-Morialu, v jubilárnom roku pápeža Leva XIII-ho 1903.

Z viac strán mňa požiadali bych aj toho roku viedol nábožnú púť do Lurdu.

Odhodlal som sa tedy k tomu, že povediem púť nasledovne:

Odchod zo Šaštína **27-ho augusta**, návrat **11-ho septembra**.

Smer cestovania: Viedeň, Innsbruck, Bucks, Einsiedeln (zástav), Arth, Luzeva, Bern, Ženeva, Macon, Paray-le-Monial (zástavka), Lyon, Tarascon, Cette, Toeclose, Lurd (4 dni a 4 noci), Tarb, Cette, Lyon (zástavka), Ženeva, Curych (zástavka), Buchs, Innsbruck, Viedeň.

Ceny pre pútnikov: I. trieda 470 korún; II. trieda 350 korún; III. trieda 210 korún.

V cenách týchto je zahrnuté:

1. Cesta z Prešporka a naspák.
2. Celé zaopatrenie na zástavkách a v Lurde.
3. Bývanie a dôvoz k železnici a od železnice.

Prihlášky prijíma duchovný vodca *Jozef Škarda*, prepošt a dekan-farár v Šaštine (Sasvár, Nyitra megye) do 1. augusta, ktorý na žiadosť obsirnejší program pošle. — Ku prihlasu pripojiť treba 20 korún, ostatné do 15-ho augusta. — Prosím o čím rýchlejšie prihlásenie.

Sláva nepoškvrnenej blahoslavenej P. Marie!

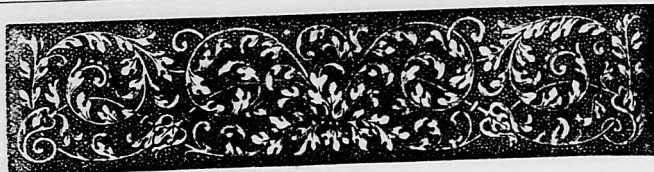
Sláva božskému Srdcu Ježišovému!

Jozef Škarda, prepošt a dekan-farár.

***

Pri rodinnom stole výborne osvedčilo sa zavedenie Kathreiner Kneipp sladovej kávy. Kto chce dobrú kávu

piť a pri tom šporovať, nech potrebuje len pôvodnú kávu Kathreiner v známých bálíkoch pôvodných. Čo sa otvoreno merá a predáva neni nikdy Kathreiner, na čo zvlášte upozorňujeme ctené gazdiny. Nepatrne vyšší výdavok, mnohonásobne sa im nahradí, ponevác len pôvodne Kathreinerová káva je skutočne lacná.

DOPISY.

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbonom «Krestane» uverejniť.

Cestujúc oravskou železnicou do Kralovian, v Podzamku vystúpil práve do toho vozňa jedon človek z Lómnej, sedliacky oblečený, cestujúci do Dolnieho Kubína. Zaujmal si miesto podľa mňa a medzi rozhovorom nasledovne mi rozprával:

U nás je ľud veľmi pracovitý, mal by sa aj dobre. Chlapi v lete so dňa na deň neprestajne chodia Poprovské drevo do hôr stínať; iní zase plte sbijajú a do Brezy zhaňajú; ženičky ale s deťmi doma role obrábajú, slovom každý pracuje ako len vládze. Len to je chyba pri našich občanoch, že veru väčšiu polovicu zárobku v krémách nechávajú. Lebo keď už s hory domov v sobotu sa navrátia, tak i do 11-tej hodiny v noci v krème slopú tú čertovicu a potom do rána po ceste hulákaniam, zvaďám a bitkám konca-kraja niet. Nedávno tiež asi 20 žandári udali pre nočný nepokoj a bitku slúžnovskému úradu. Mládež je tak rozpustilá, že nielen rodičov a starších na posmech obracia, ale i v kostole pri službách božích pohoršlivých výstupkov a roztržitostí sa dopúšta. Kázne a napomínania duchovného Otca si nevšímajú, povedia: či je na to, aby dačo vrael!

Avšak ani o našich úradských bych nemohol povedať, žeby neľúbili tú krému. Mnohoráz sa v krème vybavujú aj úradné záležitosti. A ako sa to po krémársky vybavuje, tak to potom všetko aj po krémársky vyzerať. Každý rok pri konci tretieho štvrť roka nám všetky daňové knižočky posbierajú a k pánu notárovi zanesú; na či rozkaz, neviem! Dosť na tom, že keď nám ich už o pár týždňov nazad rozdávali, každému povedia, že tam má už napísané, koľko mu dane príde platíť. To preto, aby sa nemusel každý prizerať do tabely, že koľko má tam napísané, lebo to veľa roboty by dalo, a takto koľko máš v daňovej knižočke napísané, toľko plat.

S Bohom. Alsó-Kubin tizenöt perez!! *Cestujúci.*

***

Zo Žiliny máme túto zprávu: Následkom mnohých pršíek rozvodnil sa Váh tak mocne, že celá Považská

dolina stojí pod vodou. Po lúkach a roliach ženú sa vlny, plávajú plte, brvná a rozličné predmety, ktoré povodeň so sebou strhla. Voda vymyla násyp zpod železničných šín, ktoré na mnohých miestach vysia v povetrí.

Medzi Puchovom a Považskou Bystricou vlak ísť nemôže. V Sobotu večer pretrhla voda násypy pri Teplej a pri Dubnici, medzi Melčiciami a Novým Mestom nad Váhom, tak, že vlaky ísť môžu len po Nové Mesto nad Váhom.

Železničná stanica vo Vrútkach stojí vo vode. Hovorí sa, že aj železničný most pri Strečne je porúchaný. Z Vrútok do Žiliny neni možno preísť. Pavillon žilinskej priemyselnej výstavy stojí vo vode. Zo Žiliny dolu Považím nemožno po železnici cestovať, na mnohých miestach voda prelieva sa cez hradsú cestu. V Trenčíne je mestský park vodou zaliaty a kasárne stojí vo vode, po hradskej ceste tečie voda potokom.

Povodeň narobila ohromnú škodu. Kde-tu sa aj lichva potopila, voda zanesla úrodu poľa. Voda Váhu pomaly ubúda. Je nádej, že porúchané výstavište v Žiline do 1. augusta budú môcť opraviť. V Žiline 10. júla večer počala voda podmývať novovystavenú hať, ktorú stále opevňovali vrecami naplnenými zemou a pieskom. Na druhý deň rano dolu Váhom plávajúce mnohé brvná preborily hať, tak že obranci museli zutekať. Len dvaja tesárski tovaryši ostali na hati. Ponevác člku nebolo po ruke, prešlo viac hodín, kým tesarov vyslobodiť mohli z nebezpečného polohy. Sto pionírov došlo z Prešporoku do Žiliny na výpomoc.

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek*, ja-kožto veľký dobrodínca chudoby, svoje diela «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

Úctive tedy prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučeno-zábavných knižočíek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohli. — Kto má dobré srdce a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Kreštane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, koľko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo.*»

Láskavé prihlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincov sa modliť budem.

V Lutišiach, dňa 1. júla 1903. o. p. Ó-Beszterceze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím *Ján Greben*, farár.

Spisy redakcii zaslané.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá vý-

tiskov, a použijú ju k rozdávaníu zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z po-božného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «*Posol Svätého Antona*» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «*Posla Sv. Antona*» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezapudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «*Posol Sv. Antona*», Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Beszterceze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*». Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraž *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Našich čitateľov a čitateľky «Krestana» ako aj «Posla Svätého Antona» v Amerike prosíme o to, by nám pri posielaní predplatkov na «Posla Sv. Antona» ráčili dať vypísať na peň. poukážku svoje meno a cieľ tejže zásielky, lebo mnohokrát sa stane, že list keď aj dojde, často nevieme kto na jaký cieľ nám tie peniaze posielal. A to tým menej, bo listy prídu skorej, peniaze dochádzajú však po dlhom čase; avšak ani to neni vytvorené, že list sa ztratí, čoho následkom prichádzame do toho najnepriaznivejšieho zmätku.

Bratia Rodáci! Rozširujte tam za morom medzi Vašich krajanov nášho «*Posla Svätého Antona*») ktorý je svedomitým, spravodlivým priateľom katolíckeho ľudu slovenského a ktorý prináša aj dosť bohatú kroniku.

Redigujú ho Edvard Sándorfi, hlavnom. katechet a Andrej Červienka, učiteľ. Vychádza s krásnymi obrazmi každého prvého na šestnásť stranách. Predplatná cena na celý rok *pre cudzozemsko 3 koruny* a do Ameriky *3 koruny 75 halierov*. Predplatiť treba na túto adresu: «*Posol Svätého Antona*», **Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28/b.**

Pavel Koltiška, Lansford. Amerika. List sme obdržali, ostatnie vybavý administrácia. Zdravstevujte!

Maria Kamina, Johnstov, N. Y. Podobne.

Medard Vidlička, Farkašhin. S malou opravou dali sme to medzi chýrnik.

Hausirer, Čechy. Bez podpisu žiadne články a dopisy neuverejníme.

Maria Hronco v Ružomberku. Práve dnes obdržali sme vašu dopisnicu. V poriadku dľa žiadosti.

P. M. Keď aj nedošiel, zato vec donesieme na poriadok.

F. M. N. L. Vašu dopisnicu tiež sme len po tieto dni obdržali. Pošleme.

Št. Hl. Dol. Tuzla. Drahý Priateľu! Odpusťte, že dopis v tomto čísle uvrejniť sme nemohli; nebolo času kedy ho prepisovať. Hodí sa nám do budúceho čísla. Prijmite srdečný pozdrav!

Jeden občan z Turzovky. Nevieme vlastne, kto ste a čo chcete. O obecných úradských nemožno tak písať, lebo z toho mohla by galiba povstať, keby ste

nám to nevedeli dokázať; ačkoľvek teraz sme na to prišli, že dopis Váš je bez podpisu: teda tým viac. Jestli ale chcete dačo písať proti obec. úradom, napíšte to smele pod svojim menom, ale napíšte len pravdu; vtedy to uverejníme. Za pravdu sa Vám nič nestane. Ináč dopis Váš považujeme len za prázdne reči. Táraf na prázdno nepatrí sa jednému mužovi.

Hľadám stanicu do dobre zariadenej kolárskej dielni na dorabanie kočov a väčšej práce, alebožto k nejakému samostatnému pántstvu so svojim kolárskym načínim (riadom). Hovorím slovenský a maďarský; som 28 rokov starý. — Úprimne prosím ct. pp. aby o bližšie odôvodnenie uchádzali sa na niž udanú adresu: **Ján Melaga**, kolársky majster ostp. **Hont. — Némethi.**

Do bardiovskej sochárskej školy príjme sa du
učenia 8 chlapcov.

Obširnejšie vysvetlenie podá p. **Móric Hölzer**, univer. sochár **Bártfa** (Sárosm.), Kossuth Lajos-utca 7 Vlastné umelecké dielne.

Hľadám

do môjho obchodu miešaného tovaru 13—14 ročného učňa z dobrého domu, ktorý zná uhorskú a slovenskú reč.

Nagy-Bittse (Trencsém.).

Jozef Szkotniczky ml.,
obchodník.

V Ružomberku

možno dostať jedon dom (2 izby, kuchinu, pivnica) s gazdovskými stavami, a s dvoma miestnosťami pre obchod, i pole pod 18 mier siafa

doprenajmu (árendy).

Obširnejšiu správu podá **Štefan Hattyár** vo V.-Borove, o. p. Hutti, Liptovská stolica. 125

— Kto má —

zakachované kone

nech sa obráti na

Hermann Ende, Bodenbach (Česko).

Počas liečenia sú úplne ku práci spôsobilé. Lieky sa neposielajú. Trovy liečenia najviac 20 korún obnášajú.

Do úctivej pozornosti odporúčam balsam Svätého Antona Paduanského. Nezčísle mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctitelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nechuti k jedeniu, chudobe krvi, hlavybôfu, lámkam a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučne u

Jozefa Hübner, lekárňu Červeného kríža, Baja, Erzsébet királynéút 22. szám.

TÖRVÉDVE

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpaní, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bôfosti hlavy a zubov, žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krvi, krčoch, proti

kréťajní prostriedok

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti poste.e. slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomí sluchu, nemocíach nervov, influence, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-uteza č. 18/C. Vadász-uteza na rohu.

Najlepšie

Košé

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

OZNAMI

prijíma

vydavateľstvo „Krest'ana“

Ochranná známka.

Vážne upovedomenie!

Kto chce si polahčíf unavnú prácu žatvy, nech nezamešká obstará si «Delo-ocelovú kosu generála Dewetta». Pán **Pavel Sohr, v Somogy-Szill** je jediný rozposielateľ týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, a každá objednávka ešte v deň jej obdržania bude odoslaná, takže aj objednávateľia z najďalších čiasťok krajiny obdržia objednané kôsy behom 3—4 dní. Tým, ktorí telegrafične objednávajú, telegrafičné trovy firma vynachradí. — Presná adresa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísana.

Telegrafičná adresa: KASZASOHR, SZILL.

Ceny Delo-ocelových kôs generála Dewetta pri zaručení:

65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.50 zl.

Pri objednaní 5 kusov poštové trovy platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí poštové trovy tiež a jednu kosu zdarma zašle na radáš. — «Diadal», nákovka a kladivko pár 85 kr. — Opravdivá «Amergau» oslička 20 kr. Pri objednaní 10 kusov bez platenia poštových trov.

Vážna novinka! Patentovaná veľmi praktická kosu pripevňujúca babka (karika) 20 kr.

Diamant-ocelová britva s 5-ročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cennú schráňku na britvu zdarma.

Každéj hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

